

ISSN 2010-9075

БЕРДАҚ атындағы ҚАРАҚАЛПАҚ
МӘМЛЕКЕТЛИК УНИВЕРСИТЕТИНИҢ

ХАБАРШЫСЫ

БЕРДАҚ номидаги ҚОРАҚАЛПОҚ
ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИҢ

АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК

КАРАКАЛПАКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА им. БЕРДАХА

2

НӨКИС 2023 НУКУС

**БЕРДАҚ атындағы ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКЕТЛИК
УНИВЕРСИТЕТИНИҢ**

ХАБАРШЫСЫ

**БЕРДАҚ номидаги ҚОРАҚАЛПОҚ
ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИҢ**

АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК

**КАРАКАЛПАКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА им. БЕРДАХА**

№ 2 (60)

2023

Каракалпакский госуниверситет им. Бердаха

Учредитель и издатель: Каракалпакский государственный университет им. Бердаха
Главный редактор: доктор технических наук РЕЙМОВ А. М.
Заместитель главного редактора: доктор географических наук ТУРДЫМАМБЕТОВ И.Р.
Ответственный редактор журнала: ТУРСЫНМУРАТОВ М.

Редакционная коллегия:

АБДИНАЗИМОВ Ш. – проф., доктор филологических наук, АБДУЛЛАЕВА М.Н. – доктор философских наук, АЛЕУОВ У. – проф., доктор педагогических наук, АЛЛАМБЕРГЕНОВ К. – проф., доктор филологических наук, АМЕТОВ Я. – доц., доктор биологических наук, АСЕНОВ Г. – проф., доктор биологических наук, БАЙМАНОВ К. – проф., доктор технических наук, БАЛЛИЕВА Р. – доктор исторических наук, БАБАДЖАНОВ Ф. – доц., кандидат филологических наук, БЕРДИМУРАТОВА А. – проф., доктор философских наук, ЖАРИМБЕТОВ К. – проф., доктор филологических наук, ЖОЛЛЫБЕКОВ Б. – проф., доктор географических наук, ЖУМАНОВ М.А. – проф., доктор биологических наук, ИСМАЙЛОВ К.А. – проф., доктор физико-математических наук, КОЩАНОВ Б. – проф., доктор исторических наук, КУДАЙБЕРГЕНОВ К.К. – проф., доктор физико-математических наук, КУДАЙБЕРГЕНОВ М.С. – проф., доктор филологических наук, КУТЫБАЕВА Е. – проф., доктор юридических наук, КАЙЫПБЕРГЕНОВ Б.Т. – доктор технических наук, МАМБЕТУЛЛАЕВА С.М. – проф., доктор биологических наук, МАМБЕТНАЗАРОВ Б.С. – проф., доктор сельскохозяйственных наук, МАТКУРБАНОВ Р. – доктор юридических наук, МАТЧАНОВ А.Т. – проф., доктор биологических наук, МАШАРИПОВА Т. Ж., – доц. доктор филологических наук, МУМИНОВ Ф.А. – проф., доктор филологических наук, МУСАГАЛИЕВ А. Ж. – доктор экономических наук, РЕЙМОВА З.А. – проф., доктор юридических наук, СЕЙФУЛЛАЕВ Ж. – доктор физико-математических наук, ТАГАЕВ М.Б. – проф., доктор технических наук, ТИЛЕУМУРАТОВ Г. – доц., кандидат филологических наук, УБАЙДУЛЛАЕВ Х. – проф., доктор экономических наук, УТЕБАЕВ Д., – доц. доктор физико-математических наук, УТЕУЛИЕВ Н.У. – проф., доктор физико-математических наук, УРАЗЫМБЕТОВ К.К. – проф., доктор филологических наук, УМАРОВА К. – доктор юридических наук, ХИКМАТОВ Ф. – проф., доктор географических наук.

Журнал издается с 2008 года

Выходит 4 раза в год на каракалпакском, узбекском, русском и английском языках

Адрес редакции: 230100, г. Нукус, ул. Ч. Абдирова, 1.

Телефон: 223-60-19

E-mail: vestnik@karsu.uz

Редактор: Машарипова Т. Ж.

Корректор: Кайыпова Ф.Ж.

Компьютерная верстка: Сейдабуллаева Ф.

«Вестник Каракалпакского государственного университета им. Бердаха» Постановлениями Президиума ВАК при Кабинете Министров Республики Узбекистан (20.03.2015 г., №214/2; 18. 11.2015 г., №218/5; 22.12.2015 г., №219/5; 23.12.2016 г., №232/5; 29.12.2016 г., №233/4; 29.03.2017 г., №239/5; 29.08.2017 г., №241/8; 28.12.2017 г., №247/6) включен в перечень научных изданий, рекомендованных Высшей аттестационной комиссией Республики Узбекистан, для публикации основных научных результатов докторских диссертаций по научным направлениям История, Философия, Филология, Юридика, Педагогика, Психология, Экономика, Политология, Исламоведение.

Сдано в набор 10. 06. 2023. Подписано к печати 24. 06. 2023. Формат бумаги 60x84 1/8. Печать офсетная. Бум. л. 30,1. Уч.-изд. л. 20. Тираж 300. Цена договорная.

Каракалпакский государственный университет им. Бердаха. г.Нукус, ул. Ч. Абдирова,1 Журнал зарегистрирован Каракалпакским агентством печати и информации. Регистрационный номер №01-051 от 31 октября 2008 г.

Отпечатано в ООО «Шабнам Омад Нур». г. Самарканд, ул. Зиёкорлар 1.

© Вестник Каракалпакского государственного университета им.Бердаха

ӘДЕБИЯТЛАР

1. Абдиназимов Ш. Лингвопоэтика. – Тошкент, 2020. – Б. 144.
2. Абдиназимов Ш. Лингвопоэтика. – Нөкис, 2019. – Б. 104.
3. Дәўлетов М. Ҳазирги қарақалпақ орфографиясы ҳәм пунктуациясы. – Нөкис: Илим, 2013. – Б. 146.
4. Дәўлетов А., Дәўлетов М., Қудайбергенов М. Ҳазирги қарақалпақ әдебий тили. Синтаксис. – Нөкис, 2009 – Б. 145.
5. А.Бекбергенов. Қарақалпақ тилинің стилистикасы.–Нөкис, 1990. – Б. 85.
6. Насыров Д., Бекбергенов А., Жәримбетов А. Русша-қарақалпақша лингвистикалық терминлер сөзлиги. –Нөкис, 1979.
7. Dáwletov.M. Házirgi qaraqalpaq orfoografiyası hám punktuaciyası. – Nókis: Ilim, 2013. – В. 119.
8. Жумамуратов Т. Жазыўшы ҳәм алтын балық. – Нөкис: Билим, 2015. - 64 б.
9. Жумамуратов Т. Кәраматлы тулға. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1965. - 108 б.
10. Жумамуратов Т. Аралға келдим оралып. –Нөкис: Қарақалпақстан, 2016. -324 б.
11. Жумамуратов Т. Дослық ҳаққында қосықлар. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1988. - 106 б.
12. Жумамуратов Т. Мәкәрәя-сулыў. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1973. – 147 б.
13. Жумамуратов Т. Дослық. – Нөкис: Қарақалпақстан баспасы,1959. – 104 б.
14. Жумамуратов Т. Жүрек мухаббаты. – Нөкис, 1956. – 56 б.

Тилеўберген Жумамуратов асарларида тиниш белгиларининг лингвопоэтик хизмати

Резюме. Мақолада шоир Т. Жумамуратовнинг шғерларида тиниш белгиларининг лингвопоэтик ва стил хусусиятлари ҳақида сўз юритилган. Шунингдек, тиниш белгиларининг ижро қиладиган хизматиға, тиниш белгиларининг турлари хисобланган чизикча, кўш тирноқ ва куп нукта белгиларининг шоир ижодида қўлланилиш хусусиятлари, лингвопоэтик хизматиға кенг тухталган.

Таянч сўзлар: лингвопоэтика, пунктуацион қоидалар, пунктуацион талаб, грамматик қоида, семантик ўлчам, чўзулувчан пауза, предикатив алоқа.

Linguo-poeticheskij servis znakov prepinaniya v proizvedeniyah Tileubergena Zhumamuratova

Резюме. В статье поэт Т. Обсуждаются лингвопоэтические и стилистические особенности пунктуации в стихотворениях Джумамуратова. Также широко обсуждаются исполнительско-подающая служба знаков препинания, особенности употребления тире, двойных кавычек и точек с запятой в творчестве поэта, лингвопоэтическая служба знаков препинания.

Ключевые слова: лингвопоэтика, пунктуационные правила, пунктуационная потребность, грамматическое правило, семантическая размерность, расширенная пауза, предикативная связь.

Linguistic and poetic service of punctuation marks in the works of Tileubergen Zhumamuratov

Resume: Annotation: The article by poet T. discusses linguo-poetic and stylistic features of punctuation in Dzhumamuratov's poems. Also widely discussed are the performance-giving service of punctuation marks, the peculiarities of the use of dashes, double quotes and semicolons in the poet's work, the linguistic and poetic service of punctuation marks.

Key words: linguopoetics, punctuation rules, punctuation need, grammatical rule, semantic dimension, extended pause, predicative connection.

ҚАРАҚАЛПАҚ ӘДЕБИЯТТАНЫҰ ИЛИМИНИҢ ӘХМИЙЕТЛИ МӘСЕЛҰЛЕРИ

Турдыбаев Қ.Қ.

Қарақалпақ мәмлекетлик университети

Елимиз ғәрезсизликке ерисиўи менен жәмийетлик турмысымызда түпкиликли өзгерислер жүз берди. Демек, ҳазирги дәўирдеги қарақалпақ әдебияттаньў илимининг тарийхый-социаллық шараятлар менен тиккелей байланыслы раўажланыўын усының менен түсиндириў мүмкин. Әдебияттаньў илиминде әдебий мийрасты көркем өнердин өними сыпатында қалыс баҳалаў, жетилискен илимий-теориялық ҳәм миллий көзқараслар тийкарында изертлеў дәўир талабына айланды. Қарақалпақ әдебияттаньў илиминде жаңа илимий-теориялық ойлаўдың жетилисиўи фундаменталь илимий мийнетлердин жаратылыўына түртки болды.

XXI әсирге келип халқымыздың тарийхын, руўхый мәдениатын, кәдириятларын, әдебий мийрасларын үйрениў жеделлести. Ре Өзбекстан Илимлер Академиясының Қарақалпақстан бөлими Қарақалпақ гуманитар илимлер илим-изертлеў институтының илимпазлары тәрәпинен 2007-2015-жыллар аралығында қарақалпақ халық аўызеки дәрәтпелерининг 100 томлығының баспадан шығарылыўы руўхый-мәдени салда ҳәм илим тараўында ерисилген үлкен табыслардың бири болды.

Информациялық технологиялардың кең түрде раўажланыўы жәхән әдебияттаньў илимининг жетискенликлери менен жақыннан танысыў имканиятын арттырды. Сондай-ақ, илимий кадрларды таярлаўда жаңа реформалардың әмелге асырылыўы, бул жолда Өзбекстан Республикасы Президенти ҳәм Министрлер Кабинети тәрәпинен қабыл этилген Пәрман ҳәм Қарарлар республикамызда илимий кадрлардың жетилисиўине ҳәм илимий искерликтин артыўына кең жол ашып берди. Нәтийжеде, қарақалпақ әдебияттаньў илими жас илимпазлар менен толысты.

Жаңа әсирде қарақалпақ жазба әдебияты ҳәм фольклоры бойынша алып барылған изертлеў жұмысларына дыққат қаратқанымызда, оларда, тийкарынан, көркем тексттин мазмунлық тәрәпи, формалық дүзилиси ҳәм ондағы көркемлик компонентлердин өзгешеликлерин теориялық жақтан изертлеў көзге тасланбақта.

Соның ишинде **поэзия тараўында** 2001-2011-жыллар аралығында 10 кандидатлық, 2017-2021-жыллар аралығында 9 филология илимлери бойынша философия докторы ҳәм усы жигирма жыллықта 4 филология илимлери докторы диссертациялары жақланды. Бул илимий жұмыслар монография формасында әмелиятқа

енгизилди. Булардан басқа поэзия мәселелери бойынша илимий изертлеулер конференция топтамалары, илимий журналларда жиһи көринип барды.

XIX эсир қарақалпақ классикалық лирикасы бойынша әдебиатшылар Қ.Жәримбетов, Т.Керуенов, С.Мәтекеев, Қ.Турдыбаев, Г.Тоқымбетовалар арнаўлы түрде изертлеу жұмысларын алып барды.

Профессор Қ.Жәримбетовтың «*XIX эсир қарақалпақ лирикасының жанрлық қәсийетлери хәм раўажланыў тарийхы*» (2004) атлы монографиясында XIX эсир қарақалпақ классикалық лирикасының жанр сыпатында пайда болыў, қәлиплесиў хәм раўажланыў жоллары, оның ески түркий жырлары, соның ишинде термелер, толғаўлар хәм XIV-XVIII эсирлердеги жыраў-шайырлардың толғаўлары менен генетикалық байланысы әдебий-тарийхий хәм илимий-теориялық көзқараслардан үйренилди. Т.Керуеновтың изертлеулеринде XIX эсир қарақалпақ әдебиатында миф хәм аңызлардың қолланылыўы мәселелери үйренилип, илимпаздың бул бағдардағы бақлаўлары илимий хәм әмелий жақтан қызығыўшылық туўдырады.

Сондай-ақ, XIX эсир классик шайырларының дәретиўшилигин арнаўлы изертлеген илимий изертлеулердин қатарында С.Мәтекеевтың «*Өтеи шайыр шығармаларының поэтикасы*» (2005) темасындағы кандидатлық диссертациясын атап өтиўге болады. Автор жұмыста, тийкарынан, Өтеи шайырдың лирикасындағы фольклорлық хәм Шығыс әдебиаты дәстүрлериниң қолланылыў өзгешеликлерине дыққат қаратады. Г.Тоқымбетованың «*Berdaqın dóretiwshilik individualıǵı*» (2020) деп аталған монографиясында Бердақтың эпикалық дәрәтпелери менен бир қатарда, лирикалық шығармаларының жанрлық өзгешеликтери, идеялық-тематикалық бағдарлары хәм образлардың жасалыў шеберлиги хаққында илимий жуўмақлар берилген.

Қарақалпақ әдебиаттаныў илиминде XX эсир қарақалпақ лирикасын изертлеўге бағдарланған илимий мийнетлерди анализлеп қарағанымызда, төмендеги өзгешеликлер көзге тасланады.

1. Белгили бир ўақыт аралығындағы лирикалық жанрлардың раўажланыў барысына арналған изертлеулер.

Бул топарға әдебиатшылар Қ.Оразымбетов, З.Бекбергенова, О.Гайлыева, И.Мәмбетов, М.Оразымбетова, Г.Тилеўниязова, Ш.Смамутовалардың мийнетлерин киргизиўге болады.

Профессор Қ.Оразымбетов XX эсир қарақалпақ лирикасының теориялық мәселелери бойынша арнаўлы изертлеулер алып барды. Әдебиатшы алымның «*Хәзирги қарақалпақ лирикасында көркем формалардың эволюциясы хәм типологиясы*» деп аталған монографиясында XX эсирдин соңғы 30 жыллығындағы қарақалпақ лирикасы, ондағы көркем форма мәселеси арнаўлы изертленди.

Илимпаз қарақалпақ лирикасында орнығып қалған ғәззел, мустазад, муашшақ, сонет, октава, верлибр (еркин қосық) сыяқлы жанрлық формаларға илимий-теориялық анализ жасайды.

Әдебиатшы О.Гайлыеваның «*Хәзирги қарақалпақ поэзиясында аралық формалардың жанрлық хәм формалық қәсийетлери*» деп аталған кандидатлық диссертациясында XX эсир қарақалпақ лирикасындағы еркин қосықлар хәм насырый қосықлардың жанрлық хәм формалық өзгешеликтери аралық формалар түсиниги көзқарасынан биринши мәрте илимий анализленсе, «*Ғәрезсизлик дәўири түркий халықлар лирикасында формалық изленислер хәм олардың типологиясы*» деген темадағы докторлық (DSc) диссертациясында усы изертлеулердин географиялық көлемин еле де кеңейтип, өзбек, қарақалпақ, түркмен әдебиатларындағы аралық формалар хәм киши лирикалық формаларды салыстырмалы-типологиялық хәм әдебий-эстетикалық усыллар тийкарында үйренип шығады.

3. Бекбергенованың «*Хәзирги қарақалпақ поэзиясында фольклорлық дәстүрлер*» (2011) атлы монографиясында Т.Жумамуратов, И.Юсупов, Т.Мәтмуратовлар поэзиясының халық аўызеки поэтикалық дәстүрлери менен байланысы мәселеси, фольклорлық мотивлерден хәм образлардан пайдаланыў шеберлиги изертленген болса, Ш.Смамутованың «*Ғәрезсизлик дәўири қарақалпақ лирикасында халық поэзиясы дәстүрлериниң раўажланыўы*» (2021) темасындағы диссертациясында ғәрезсизлик дәўири қарақалпақ лирикасында халық поэзиясы дәстүрлериниң стилизацияланыўы, шайырлардың фольклорлық үлгилерден пайдаланыўдағы стиллик өзгешеликтери үйренилген.

Сондай-ақ, М.Оразымбетованың хәм Г.Тилеўниязованың диссертацияларында қарақалпақ лирикасының бурын изертленилмеген, актуал теориялық мәселелери үйренилген. М.Оразымбетованың изертлеуинде қарақалпақ поэзиясындағы лирикалық дүркинлердин поэтикалық өзгешеликтери, Г.Тилеўниязованың диссертациясында лирикалық шығармалардағы композициялық бирликлер хәм усыллар изертленген. Бул өз гезегинде әдебий-теориялық ой-пикирлердин жетилисип барғанлығынан дәрек береді.

2. Индивидуал шайырлар дәретиўшилиги мысалында лириканың теориялық мәселелериниң изертленуине әдебиатшылар Ж.Мақсетова, М.Мәмбетова, А.Хамидова, Б.Дәўлетов, Э.Ешниязова, Д.Пахратдинов, А.Досымбетовалардың илимий мийнетлерин атап өтсек болады.

Қарақалпақ әдебиаттаныў илиминде соңғы жылларда жаңа заман классиги, уллы шайыр И.Юсуповтың дәретиўшилигине арналған бир неше монографиялар хәм диссертациялар жазылды. Нәтийжеде, Ибрайымтаныў илими қәлиплести хәм раўажланыў жолына түсти.

Ал Б.Дәўлетовтың диссертациясында Қазы Мәўлик шайырдың дәретиўшилик жолы, лирикасының идеялық-тематикалық хәм жанрлық өзгешеликтери, текстологиясы мәселеси арнаўлы изертленсе, Э.Ешниязованың кандидатлық диссертациясында Т.Мәтмуратовтың лирикасында төрт қатарлы қосық, төртлик, еркин қосық формаларының қәлиплесиўи хәм оның тематикасы, теориялық сыпаттамасы белгили дәрежеде анықланған.

Сондай-ақ, әдебиетші А.Досымбетованың кандидаттық диссертациясы Ш.Сейитов лирикасында дәстүрий форманың рауажланыуы өзгешеліктері, сыртқы хәм ишки форма мәселесі, дәстүрий хәм жаңа формалардың синтезі хәккында жаңаша илимий-теориялық жууақларды беріуі менен әхмийетли.

Поэзияның эпикалық характердеги жанларының бири поэмалар бойынша да арнаулы изертлеулер алып барылды. Мысалы, бул бойынша Қ.Мәмбетовтың «И.Юсупов поэмаларының жанрлық өзгешеліктері» (2019) деген темада, Шарафатдин Сайымбетовтың «XX әсирдің екінші ярымы қарақалпақ поэмаларының поэтикалық өзгешеліктері» (2020) деген темадағы PhD диссертацияларын көрсетіп өтіуіге болады.

Қарақалпақ әдебиетаныуы илиминің проза тарауында әдебиетші П.Нуржановтың алып барған илимий-изертлеулерін хәзирги әдебиеттануы илиминің жетіскенлігі сыпатында атап өтіуі орынлы. Илимпаз 1970-2000-жыллардағы қарақалпақ романларының сюжет қурылысын, конфликты хәм оның көркемлік функциясын, композициялық хәм жанрлық-стильлік өзгешеліктерін теориялық аспекте арнаулы изертледі.

Әдебиетші З.Бекбергенованың «Қарақалпақ романларында көркем сөз поэтикасы» (2016) атлы монографиясында қарақалпақ романларының көркем тилиндеги автор сөзі, қахарман сөзі, еки хәуазлы сөз типтері кең көлемде үйренілди. З.Бекбергенова бул мәселені өз алдына изертлеу объекти сыпатында докторлық диссертациясында (DSc) илимий айланысқа енгизди хәм толық ашып берди.

Сондай-ақ, Н.Орымбетованың, Ж.Қаниязованың мийнетлерінде қарақалпақ романларында характер жаратыуы мәселесі арнаулы үйренілди. Қарақалпақ әдебиеттануы илиминің тарихында бул мәселе бойынша М.Нурмухаммедовтың, З.А.Насруллаеваның, Т.Курбанбаеваның мийнетлерінде илимий жууақлар берілген еди. Н.Орымбетованың «Хәзирги қарақалпақ романында характер мәселесі (80-жыллар)» (2001) темасындағы кандидаттық диссертациясында XX әсирдің 80-жылларында дөретілген Т.Қайыпбергеновтың, Қ.Мәмбетовтың, С.Салиевтың, О.Әбдирахмановтың романларындағы қахарман характеринің жаратылыуы, характер жаратыуда қолланылған компоненттер салыстырмалы үйренілген.

Ал, Ж.Қаниязованың «Ш.Сейитов романларында характер жаратыуы шеберлігі» (2018) темасындағы PhD диссертациясында «Халқабад» роман-тетралогиясында жазыушының қахарман характерин жаратыудағы индивидуаллық өзгешелігі изертленди.

А.Алламбергеновтың «Тарихый романларда тарихый хәкыйқатлық хәм көркем шынлықтың синтезі» деп аталған кандидаттық диссертациясында тарихый романларда тарихый, сиясий хәм жәмийетлік қубылыстарды көркем образға айландыруы өзгешеліктері Қ.Мәмбетовтың «Бозатау» (1986), «Посқан ел» (1988), «Түркістан» (1993) романларының тийкарында ашып берилди.

Сондай-ақ, ғәрезсізлік дәуіріндеги қарақалпақ романларында фольклоризм мәселесі де илимий таллауға тартылды. Г. Бегмуратованың «Ғәрезсізлік дәуіри қарақалпақ романларында фольклоризмлер» (2019) темасындағы PhD диссертациясында усы дәуірдеги қарақалпақ романларындағы фольклоризмлердің типологиясы хәм көркем-эстетикалық хызметі үйренілди.

Прозаның орта бууынындағы повесть жанрының қәлиплесіуі хәм рауажланыуы эволюциясы академик М.Нурмухаммедовтың, Қ.Камаловтың, Ж.Есеновтың хәм басқалардың мийнетлерінде изертленген еди. Хәзирги әдебиеттануы илиминде повесть жанрын изертлеу бойынша Ж.Сағыйдуллаеваның «Қарақалпақ повестлерінде стильлік изленислер» (2020) монографиясында 1980-жыллар қарақалпақ повестлеріндеги жазыушының индивидуаль стили мәселесі әдебий дәстүр хәм жаңашыллық, баянлау типологиясы, жазыушының дөретіуішилік лабораториясы менен байланыслы мәселелер кең түрде изертленди.

Киши жанрлардан есапланған эссе жанрының қарақалпақ әдебиетінде пайда болыуы, қәлиплесіуі хәм онда шеберлік мәселесі Б.Палұановтың «Хәзирги қарақалпақ әдебиетінде эссе жанры» деп аталған кандидаттық диссертациясында кең анализленген. Сондай-ақ, З.Қытайбекованың «Ғәрезсізлік дәуіри қарақалпақ гүрриңлеринің поэтикасы» (2021), Д.Камалованың «Қарақалпақ әдебиетінде новелла жанры» (2022) сыяқлы PhD диссертациялары жақланды. Бул жұмыстарда гүрриң хәм новелла жанрларының теориялық мәселелері жәхән әдебиеттануының хәм миллий әдебий процестің жетіскенліктері тийкарында өз шешимін тапты.

Қарақалпақ әдебиеттануында соңғы жылларда драматургия тарауы бойынша да изертлеулер көзге тасланды. Мәселен, М.Палымбетованың «Ғәрезсізлік дәуіри қарақалпақ драматургиясы» (2021) деген темадағы PhD диссертациясында 1991-2020-жылларда баспадан шыққан драмалардың жанрлық қәсийеттері, сюжетлік өзгешеліктері, авторлардың образ жаратыуда стильлік изленислері хәккында илимий жууақлар берілген. Ал Фазу Шержанованың «Қарақалпақ драматургиясында трагедия жанрының қәлиплесіуі хәм рауажланыуы эволюциясы» (2022) деген темадағы PhD диссертациясында өткен әсирдің 20-жылларынан бастап хәзирги күнге шекемги трагедиялық шығармалар изертлеу объекти етип алынған. Изертлеуши қарақалпақ драматургиясындағы трагедия жанрының пайда болыуы хәм қәлиплесіуі жолларын, дүнья драматургиясындағы трагедия жанры хәм оның қарақалпақ драматургиясына тәсірін, қарақалпақ әдебиетінде трагедиялық шығармалардың көркемлік қәсийеттерін салыстырмалы-тарихый усылар тийкарында үйренеди.

Әсіресе, соңғы дәуірде қарақалпақ әдебиеттануы илиминде орынланып атырған илимий-изертлеулерге арналған диссертациялық жұмыстардың пайда болып атырғанлығы дыққатқа ылайық. Бул изертлеулер миллий әдебиеттануының қәлиплесіуі хәм рауажланыуы тенденцияларын анықлауға, оған илимий ракурстан баха беріуіге хәм келешектеги перспективалы рауажланыуы бағдарларын белгілеуіге түрткі болады. Т.Байниязованың «Қарақалпақ әдебиеттануының қәлиплесіуі хәм рауажланыуы тенденциялары» (2020) Т.Орынбаевтың «XXI әсир басындағы қарақалпақ әдебиеттануы илиминің рауажланыуы тенденциялары (қарақалпақ лирикасының

изертлениўи мысалында)» (2022) темасындағы PhD диссертациялары усы көзқарастан әҳмийетли болып табылады.

Деген менен, ҳазирги қарақалпақ әдебияттаныў илими хәр тәрәплеме толық, көркем әдебиаттың гүллән өзіншелликлерин изертлеген ҳалда раўажланып атыр деп тастыйқлаў кыйын. Еле де изертлениўин күтип турған актуал мәселелер бар. Бул бойынша төмендегилерди келтирип өткимиз келеди: 1. Ҳазирги ўақытта миллий әдебиаттаныўда илимий изертлеўлердиң хәм илимий-теориялық концепциялардың раўажланыўы менен терминлик атамалардың өриси кеңейди. Сонлықтан да, ҳазирги дәўир талабына сай әдебиаттаныў терминлериниң сөзлигин жаратыў әҳмийетли ўазыйпалардың бири болып табылады. 2. Қарақалпақ әдебиаттаныў илиминиң академиялық тарийхын жаратыў, әдебиатшы-илимпазлардың жекке биографиясын, илимий мийнетлерин арнаўлы изертлеў кешеўиллеп қалмақта. Усы кемшиликлерди илимий процессте толықтырыў тийкарғы мәселелерден есапланады. 3. Қарақалпақ әдебиатының миллий руўхын комплексли ашып берийге қаратылған изертлеўлер жетиспейди. Миллий образ жаратыў, оның эволюциясы, миллий қәдириятлардың улыўма инсаныйлық қәдириятлар фоннда жаратылыўы мәселелери де арнаўлы изертлеўлерди талап етеди. 4. Әдебий байланыс хәм аўдарма мәселелерин, олардың теориялық тийкарларын изертлеўди кең көлемде әмелге асырыў хәм бул бойынша фундаментал мийнетлер жаратыў зәрүр. Әсиресе, жәхән классиклериниң шығармаларын қарақалпақ тилине аўдарыўдағы авторлардың шеберлиги хәм орын алып атырған кемшиликлер жөнинде изертлеўлер жетиспейди. Қарақалпақ әдебиатын басқа тиллерге аўдарыў мәселелери де илимпазлар нәзеринен тысқарыда қалмақта. 5. Жазыўшы, шайырлардың жекке индивидуал өзіншелликлерин изертлеўди еле де жеделлестириў керек. Бунда авторлардың дәретиўшилик лабораториясын үйрениў, қол жазбаларын баспада шыққан вариантлары менен салыстырып көриў күтилгендей нәтийже береді. Мәселен XIX әсир қарақалпақ классиклери Әжинияз, Бердақ дәретиўшилигин бахалаў, олардың академиялық топламларын дүзиў мәселелеринде де алжасықлар елеге шекем ушырасады.

ӘДЕБИЯТЛАР

1. Járımbetov Q., Genjemuratov B. Ádebiyat teoriyası. – Tashkent: Sano-standart, 2018. – 240 b.
2. Járımbetov Q., Sağıydullaeva J. Ádebiyattanıw teoriyası. – Nókis: Qaraqalpaqstan, 2020. – 136 b.
3. Ахметов С., Султанов Қ. Әдебиаттаныў. – Нөкис: Қарақалпақстан, 1987. – 228 б.
4. Бекбергенова З. Қарақалпақ романларында көркем сөз поэтикасы (1980-2010-жыллар). – Нөкис: Илим, 2016. – 205 б.
5. Валихўжаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи. – Тошкент: Ўзбекистон, 1993. – 191 б.
6. Гайлыева О. Ғәрезсизлик дәўири түркий халықлар лирикасында формалық изленислер хәм олардың типологиясы (Өзбек, қарақалпақ, түркмен лирикасы мысалында). – Нөкис: Билим, 2018. – 216 б.
7. Исимақова А. Алаш әдебиеттануы. – Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2017. – 480 б.
8. Қабдолов З. Сөз өнері. – Алматы: Санат, 2007. – 360 б.
9. Мәмбетов К. Әдебиат теориясы. – Нөкис: Билим, 1995. – 216 б.
10. Пахратдинов Ә., Алламбергенов К., Бекбергенова М. XX әсир қарақалпақ әдебиаты тарийхи. – Нөкис: Қарақалпақстан, 2011. – 608 б.

Резюме. Мақалада ҳазирги қарақалпақ әдебиаттаныў илиминдеги поэзиялық, прозалық, драмалық шығармалардың поэтикасын изертлеўге қаратылған илимий мийнетлердиң теориялық бағдарлары үйренилген.

Резюме. Мақолада ҳозирги қарақалпақ адабиётшунослигидаги шерий, насрий, драматик асарлар поэтикасини тадқиқ қилишға қаратилған илимий ишларнинг назарий йўналишлари ўрганилған.

Резюме. В статье рассматриваются теоретические направления научных трудов поэзии, прозы, исследования поэтики драматических произведений современной каракалпакской литературы.

Summary. The article deals with the theoretical directions of scientific works of poetry, prose, the study of dramatic works in modern Karakalpak literature.

RÁSMIY ISLER STILINIŇ FUNKCIONAL-STILISTIKALÍQ NORMALARÍ SISTEMASÍN ANÍQLAW BOYÍNSHA

Seytkasimov D.B.

Qaraqalpaq mámleketlik universiteti

Ádebiy til – hárqanday tildin jazba yamasa awızeki formadaǵı qayta islengen túri. Bul standart til bolıp, onı qollanıwda bárqulla tariyxıy rawajlanǵan hám jámáát sanasında bekkemlengen norma hám qaǵıydalarǵa boysınadı. Óz ara baylanıslı hám óz ara gárezli sistemalardıń quramalı túri bolǵan házirgi ádebiy til túrli formalarda ámelge asırıldı.

Hárbir ádebiy tilde ajralıp turatuǵın funkcional stiller ulıwma tillik ózgeshelikler menen ayırılıp turadı, xalıqtın ulıwma tillik mádeniyatında bar bolıp, milliy ádebiy tildin bir bólimi sıpatında rawajlanadı. Sonın menen birge, hárbir stil individual túrde sociallıq ámeliyattın belgili bir tarawı menen baylanıslı hám jámiyettin belgili bir tarawdaǵı túrli zárúrlıkların qanaatlandırıwǵa qaratılǵan. Hárbir stil ózine tán belgi, sapalı anıqlıq beriwshi hám óz wazıypaların orınlawdı támiyinleytuǵın ózine tán qurallar hám ózgeshelikler toplamı menen sıpatlanadı. Biraq, bul joqarıda atap ótkenimizdey, stiller bir-birinen ajralǵan halda boladı degeni emes. «Tekstın stillik hár túrliliginiń házirgi jaǵdayı olardıń jaqınlasıwı hám óz ara kirip barıwı menen sıpatlanadı, bul insan iskerliginiń óz aldına tarawları ortasındaǵı baylanıslardıń bekkemleniwı menen baylanıslı» [1].

СОДЕРЖАНИЕ

ЕСТЕСТВЕННЫЕ И ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

МАТЕМАТИКА. ФИЗИКА.
ТЕХНИКА.

Камалов Ж.К., Хасанова О.Т., Зияева М.А., Хабибуллаев А.Ж., Исмаилова К.С. Резервуардаги бензиннинг атроф мухитни ифлослаши ва портлаш хавфини камайтириш	4
Танирбергенов М.Б., Собитов С. Способы решения начально–краевых задач для уравнения теплопроводности полубесконечного стержня	7
Танирбергенов М.Б., Сабиров К. Шварц кеңслигинде Гельмгольц операторының Грин функциясы	11
Даужанов А.Ш., Бегжанов Ж.Б. Дуньяның илимий теориялық көринисиниң негизин сызған илимпаз	16
Омаров Т.М. Пути выявления сложности логарифмических уравнений	20
Djumamuratov R.T., Ubaydullaeva D.K. Intervallıq bólshek-sızıqlı programmalastırıw máselesin sheshiw	22
Абдуллаев Р.З., Узакбаева Ф., Абдимуратов М. Изоморфизмы \log -алгебр, построенных на алгебрах фон неймана типа I_2	26
Eshniyazov R., Nuratdinova D. Jer astı inshaatların qurıwda pásletiwshi qudıq usılın jetiltiriw	30
Axmadiyorov U. C., Abutova N. B. Imaratın energiya tejemliligın asırıw shara ilajları.	32
Svaykosov S. O. Avtomobil benziniń oktan sanın asırıw ushın etanol tiykarında prisadkalar alıw hám olardıń benzinge tásirin salıstırıw	34
Абдиганиева Г.К. Эксплуатационная надежность санитарно-технической арматуры	37
Boranbaev O.B., Satniyazova E.Q., Ubaydullaeva D.K. Teńsizliklerdi dálillewdiń bazi bir usillari	40
Жоллыбеков Б.Р., Низаматдинова Г.Б., Алламбергенов Г.Х. «Радиоактив ыдыраў» темасында квантлық механиканы коллануў методикасы	42
Джанходжаев Н. Дж. Математикани ўқитишда дастурий воситалардан фойдаланиш	46
Курбанбаев Т., Сайымбетов Р., Нагметуллаев А. Почти внутренние дифференцирования некоторых 5-мерных разрешимых алгебр Лейбница	48
Eshmuratov M. S., Bektursinova Q. Q. Manumental dekorativ naǵıslar ushın isletiletuǵın materiallar	50
Хамидов Р.Х., Маматкаримов О.О. Тензoeлектрические эффекты в поверхностно барьерных структурах изготовленных на основе компенсированного кремния n - si - $\langle p, sn, ni \rangle$	52

ХИМИЯ.БИОЛОГИЯ.
ГЕОГРАФИЯ.

Арзуев Х.Е., Нажимова Н.Б., Шарипова А.И., Сейтназарова О.М., Абдикамалова А.Б. Исследование адсорбционной активности микросферы – отхода теплоэлектростанции	54
Yulchiyeva M. G'., Turayev X. X., Kasimov Sh. A., Zoïrov S. S. Tarkibida azot va kislorod saqlagan helat hosil qiluvchi sorbentning termik tahlili	57
Холбаев Г. Х., Эгамбердиев Х. Т. Ўзбекистоннинг суғориладиган худудларида тупроқ хароратининг турли даражадан ўтиши	60
Ядгаров Т.Г., Абдуганиева О.И. рекомендация и применение информационных технологий в процессе изучения метода штрафных функций для задач многомерной оптимизации	66
Durdubaeva R.M., Beknazarov X.S., Pirniyazova N. S. Quramında fosfor saqlagan psk-1 oligomerdiń korroziyaniń aldiń alıw nátiyjeliligın bahalaw	68
Ауезов О.П., Реймов Р., Жалгасбаева А.У. Разработка технологий предпосевной планировки рисового чека по воде и описание конструкции мала-планировщика	71
Djo'raboyeva X. Sh. Suvdan foydalanish bilan bog'liq an'ana va urf-odatlarıning geografik asoslari (Shohimardonsoy havzasidagi Qurbonko'l misolida)	74

ЭКОНОМИКА. ФИНАНС.

Турдиева Я. Х. Актуальные вопросы обеспечения стабильности национальной валюты	78
Сайфугдинов Ш. С. Ўзбекистонда туризм соҳасини барқарор ривожлантириш муаммолари	80
Жузбаев А. О. Кичик бизнес корхоналарида молиялаштириш манбаларининг туркумланиши ва улар ўртасидаги нисбатни шакллантириш	84
Zarikeeva M. M. Rawajlanip kiyatirgan mámletlerde awil-xojaligina engizilgen saliq mexanizmleri	86
Jumanova V. Tálim xizmetleri tarawında mámleketlik jeke sheriklik mexanizmin qóllawdiń ózine tán tárepleri	91
Saburova M., Djumabaeva N., Abishov M. Akcionerlik jámiyetlerde ónimdi satıwdan alinǵan jalpi paydaniń analizi	93
Караев П. Ю. Олий таълим муассасаларида ички аудитнинг аҳамияти ва зарурлиги	97
Темирханов А. У. Иқтисодиётнинг трансформациялашиши шароитида хизмат кўрсатиш соҳасида тадбиркорлик рискларини аниқлаш ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари	100
Ахмадалиев Ю.И., Файзуллаев М.А. Ўзбекистон озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашнинг асосий хусусиятлари	105
Sauxanov J. K., Zarikeeva M. M. Evroaziya ekonomikalıq shólkeminiń salıq sistemasin integraciya processleri sharayatında salıstirimali taliqlaw	109

**ОБРАЗОВАНИЕ. МЕТОДОЛОГИЯ.
ПСИХОЛОГИЯ**

Изетаева Г.К., Нарбаева Р.Д., Кеунимжаева Ф. Ө. Кредит, таълимнинг ўлчов бирлиги, ўқув юкламаси ва ўқув натижалари	111
Sadikov N., Akhrokhonov R., Kuziyev D. Speech development, kindergarten, and social character: an observation study	113
Хўжаев А. А. Педагогик олий таълим муассасаларида сифат мониторинги компонентларини такомиллаштириш	115
Yerejepova V. A. Maktablarda matematika darslarini tashkil etishning innovatsion modelini yo`lga qo`yish zaruriyati	118
Abdumannatova A. Bo`lajak musiqi o`qituvchilarida raqs festivallari vositasida tolerantlikni shakllantirish	120
Djumaniyazov I. I. Tarix darslari orqali talabalarda vatabparvarlik tug`usining shakllangaligini baholash mezonlari	124
Кошбахтиев И.А., Сейтмуратов Т.Ш. Деятельность аналитического отдела как фактор повышения соревновательной деятельности футболистов	125
Karlibaeva G.E., Matjanov N.S. Raqamlashtirilgan ta`lim resurslari – fizika fanidan bo`lajak o`qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning asosi	128
Matjanov N.S. Fizika fanidan mustaqil ta`limni tashkil etishda talabalarining mediasavodxonligini rivojlantirish	130
Utepbergenov A, Djoldasov R.F. Теоретические основы эстетического воспитания и педагогики в физическом воспитании	132
Mambetkarimov D. Qaraqalpaq folklorini oqituvda interaktiv texnologiyani qollanuv usullari	137
Абатов Ж. О. Тасвирий санъат намуналарини тарихга боғлаб ўқитиш усуллари	139
Пурханов Ю.Е. Алтын Орда хэм Ноғайлы дәўириндеги даньшпан ойшылардың педагогикалық көз қараслары	142
Асаматдинова Ж., Курбанова Р. Содержание занятия «Человек – высшая красота в мире»	144
Zuxurov M. Qaraqalpaq saz áspablari tariyxinan	147
Mahmudov U. M. yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda shaxsiy namuna ko`rsatish tizimini shakllantirish masalasi	150
Альджанова Г. А. Влияние стиля педагогического общения на формирование качеств личности ученика	152
Пирниязова Н.В. Видео-контент как метод духовно-нравственного воспитания школьников	155
Jumaniyazova N. O. Muvaffaqiyatli madaniyatlararo muloqotning tayanch qismlari	158
Allaniyazova M.Q., Esimbetova D.M. Ximiya sabaqlari natijeliligini asirivda zamanagoy innovatsion usullardan paydalanuv imkoniyatlari	160
Абдуллаев А.Х. Келажак авлодда музика маданиятини шакллантириш ва тарбиялаш	163
Kunnazarov A. M., Utepov M. D. Kuch sifatlarini rivojlantirish	166
Еримбетов Б.Қ. Курашнинг спорт турлари билан шуғулланишнинг мувофиқлаштириш қобилиятларини ривожлантиришга таъсирини ўрганиш	168
Хожамуратов Қ.Б. Тасвирий санъатни ўқитиш, муаммолар ва уларни ҳал қилишнинг баъзи усуллари	170
Toylibaev S.M., Yeshimbetov U.K. 14-16 jastagi oqiwshi er balalardin futbol oyini shingiwleri arqali fizikalik tayarligin jetilistiriv	172
Абдикамалов Х., Аспетуллаев А. Комплекс физических упражнений для повышения адаптивности человека к неблагоприятным экологическим условиям южного приаралья	174
Кулниязов Т.У., Жуманиязов А.А. Организация уроков домашнего чтения в старших классах	177
Avazov J. D. Mutaxassislikni hisobga olgan holda fanlarapo aloqalar orqali bo`lajak muhandislarning kasbiy ijodkorligi rivojlantirish	179
Davlatova S. T. Texnika oliy ta`lim muassasalari talabalarida ekologik xavfsizlik ma`naviyatni shakllantirishning bazi jihatlarini	181
Турдымуратова А. Б. Қысқа таңлаў тестиниң миллий орталыққа бейимлесий илажлары хэм салыстырмалы тәрийплеў	184
Қабулов Қ. П. Касб танлаш масаласи ва унинг ижтимоий-психологик аҳамияти	187
Ержанова В. Талабаларни миллий кадрлар асосида тарбиялашнинг педагогик шарт-шароитлари	190
Сейфуллаев А. С. Кейс стади, триз технологиялари ва имитацион ўйинлар орасидаги алоқадорлик	193
Xodjaeva G.A., Nurlanov A.S., Allanazarov K.J., Yesenova I.M. Mekteplerdin oqiw ham tarbiyalik iskerligini jetilistiriv mashqalari	195

**ИСТОРИЯ. СОЦИОЛОГИЯ.
ФИЛОСОФИЯ. ЮРИСПРУДЕНЦИЯ.**

Наўрызбаева Н.К. Қарақалпақ хэм ноғай халықларының урыўлық байланыслары	197
Тожиев А. С. Туризм таракқийетида хива шахрининг тутган ўрни	201
Жолдасов А.Ф., Шагилов П.К. Жамоат хавфсизлигини таъминлашни маъмурий-ҳуқуқий тартибга солинишининг ижтимоий зарурияти	203
Матсалаева Г. Общественная жизнь Каракалпакстана в период руководства Касыма Авезова	209
Eshonqulov L. Yoshlarda kreativ tafakkurni shakllanishida hajviylikning konstruktiv ahamiyati	213
Тошқулов Ж. Амир Темур – кучли марказлашган давлат асосисини ва ҳукмдори	216
Азизов Н. П. Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини таъминлашда “ҲАБЕАС КОРПУС АКТ” қондаларининг аҳамияти	221
Кайнова М.Д. Қорқалпоғистон Республикасида 2017-2022 йилларда туризм соҳасидаги ислохотлар	224
Рўзимуродов С. М. Ўзбекистонда соғлом оилани шакллантиришнинг ижтимоий-ҳуқуқий жиҳатлари	226
Сайдалиева Ш. У. Тарғибот ва ташвиқот тушунчасининг мазмун моҳияти ва унинг фалсафий талқини	229
Раматуллаев М.А. II жэхон урысы хэм урыстан кейинги дэслепки жылларда каракалпакстанда диний мекемелер искерлиги	233
Аметов А.Қ. Инсон ҳуқуқларини таъминлашда маънавий кадрларнинг ўрни	235
Хайдаров А.Н. Истеъмолчи тушунчаси ва жамиятда истеъмолчи мақомининг ижтимоий-фалсафий мезонлари	237
Хатамов Т. Тасаввуф алломалари меросини ўрганишда илмий тадқиқотларнинг ўрни	239

Сайпов С.Т. Два фрагмента чаши с изображением пернатых хорезмшахского периода с городища Миздахкан	243
Рахимов К. М. Болалар иштирокидаги йўл-транспорт ҳодисаларини олдини олишни такомиллаштириш	246
Мамадалиев А.З. Международная практика правового регулирования договора франчайзинга (на примере США и Канады)	249
Курбанбаева А.У. Қарақалпақстан Республикасында конституциялық бақлаў комитети нызамшылық актлериниң раўажланыў басқышлары	254
Zoyirov E. X. Ya'qubi charxiyning asarlarida ontalogik masalalar: qiyosiy tahlil	256
Masharifov S. B. Jinoyat tarkibi sub'ektiv tomoni fakultativ belgilarining qilmishni kvalifikatsiya qilishdagi o'rni va ahamiyati	259
Баймуратов Т.О. Қонунчилик ташаббуси тушунчаси ва унинг ҳуқуқий асослари	262
Макsetova М.К. Informაციyalasqan jámíyette xabar almasıwınıń ózgeshelikleri	264
Сулайманов С.А., Жангабаев Ж.Ж. Сирдарё ва амударё сув йўлларида юк ташиш ва хизмат кўрсатиш тарихидан	266
Сапарбаев Р. Т. Социально-экономическое состояние населения республики каракалпақстан за годы независимости Узбекистана	269
Elmuradova S. A. Madaniyatga semiotik yondashuvning xususiyatlari	272
Алламуратова С. Ж. Социализация женщин каракалпақстана и их активизация в общественной деятельности	275
Жураев В. М. Шахнинг даъвогарлик даражасини онтогенетик таракқиёт босқичларида шаклланишининг назарий-психологик таҳлили	278
Аметова З.К. Иқтисодий суд ишларини юритишда судгача мажлис ўтказиш институтининг амалий ва назарий аҳамияти	281
Абдреймов Ю. Т. Текин фойдаланиш шартномасини тузиш тартиби	283
Ахмедова Б. Р. Тил фалсафасининг шаклланишидаги ўзига хосликлар	287

ФИЛОЛОГИЯ. ЖУРНАЛИСТИКА.

Оразымбетов Қ. Единство формы и содержание в лирике	291
Сейтназарова И. Е. Тилеўберген Жумамуратовтың шығармаларында иркилис белгилериниң лингвопозтикалық хызмети	294
Турдыбаев Қ.К. Қарақалпақ әдебияттаньў илиминиң әҳмийетли мәселелери	299
Seytkasimov D.B. Rásmiy isler stiliniń funkcional-stilistikalıq normaları sistemasın anıqlaw boyınsha	302
Сейтназарова И. Е. Тилеўберген Жумуратовтың шығармаларында синонимлердиң лингвопозтикалық хызмети	305
Kurbanbaev D.A., Jumaniyazov A.A. Ingliz tilidagi neologizmlarning qo'llanilishi va funktsional xususiyatlari	309
Tańirbergenov J. Ó. T.Qayıpbergenovtıń «qaraqalpaq dastanı» trilogiyasında gónergen sózlerdiń shıǵısı boyınsha ayırım túrleri	311
Менлимуратова Э.А. О мотивации студентов формировать межкультурные отношения в условиях погружения	314
Алламуратов Ғ. А. К.Каримовтың «Ағабий» роман-тетралогиясында соматикалық портрет	317
Насирова А.П. Қарақалпақ халық айтысларында аллитерация	320
Бабаева Г.С. Мулоқот жараёнида ҳар хил тиллардаги семантик бирликларнинг ўзига хос лингвомаданий ифодаланиш хусусиятлари	322
Елмуратов Р. Х. Қарақалпақ хэм түркмен фольклорында Муралы-шер хэм Султан Суйин туўралы аңызлар	325
Kudaybergenova S. P. Тиллар луғат таркибини киёсий ўрганишда семантик примитивлар масаласи	329
Sadenova G.P. Tákirar – poetikalıq súwretlewdiń usuli sipatında (Sh.Seytov shıǵarmalari misalında)	333
Калабаева М.А. Обучение соматическим идиомам английского языка студентов филологов с применением межкультурного подхода	336

ЮБИЛЕЙ

Эльмир Исмаилович Чембарисов	339
------------------------------	-----